

Simo Heikkinen

Rumpujen soitto ja laulaminen

Yhtäaikaisuuden haasteet ja mahdollisuudet

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

25.4.2014

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Simo Heikkinen Rumpujen soitto ja laulaminen – Yhtäaikaisuuden haasteet ja mahdollisuudet 16 sivua + 1 liitettä 25.4.2014
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Soitonopettaja, rummut
Ohjaaja(t)	Lehtori Jukka Väisänen Lehtori Tommi Rautiainen
<p>Tämä opinnäytetyö käsittelee rumpujen soittamista ja laulamista. Tarkoituksena on pureutua etenkin näiden yhtäaikaiseen suorittamiseen, sen tuottamiin haasteisiin ja tapoihin ratkaista ongelmatilanteita.</p> <p>Työn perustana toimii video, jolla näytetään harjoitteluani ja esiintymistäni. Analysoimalla videon sisältämiä harjoittelun vaiheita ja purkamalla niiden mukanaan tuomia haasteita pienempiin palasiin, pyrin valottamaan sitä, mitä laulavan rumpalin tehtävä pitää sisällään.</p> <p>Valmistamani video toimi mielestäni hyvin tämän työn perustana. Videolla näkyy hyvä ja selkeä harjoittelun kaari, joka päättyy keikkatilanteeseen. Oman tekemisen seuraamisesta on helppo huomata varsinkin puutteita ja tätä kautta päivittää omia toimintamalleja uuden ohjelmiston omaksumisessa.</p> <p>Hyvään tulokseen tietysti päästään vain harjoittelemalla ahkerasti. Se on selvää, mutta yhtäaikaisen rumpujensoiton ja laulamisen ollessa kyseessä, harjoitteluprosessi on niin moniulotteinen, että on ensisijaisen tärkeää tiedostaa mihin keskittyminen tulisi suunnata missäkin harjoittelun vaiheessa. Ilman tätä tiedostamista voi päätyä tuhlaamaan aikaansa turhaan toistelemalla samoja virheitä kerrasta toiseen.</p>	
Avainsanat	koordinaatio, laulaminen, rummut

Author Title Number of Pages Date	Simo Heikkinen Drumming while Singing – Challenges and Possibilities 16 pages + 1 appendix 25 April 2014
Degree	Bachelor of Music Pedagogy
Degree Programme	Pop & Jazz Music
Specialisation option	Music pedagogy, drums
Supervisors	Jukka Väisänen MMus Tommi Rautiainen MMus
<p>The thesis investigates drumming while singing. The main purpose is to analyze the challenges of doing two things at the same time and find out ways to solve problematic situations.</p> <p>The backbone of the thesis is a video of me rehearsing and performing. I analyze the phases of my practice and break down the whole process, in order to gain an insight into drumming while singing.</p> <p>I think that the video I made works quite well as a foundation of this research. The content shows a good and clear process of training. Watching the video was an effective way of identifying the shortcomings of my own work and improving the process of learning new material</p> <p>You have to work hard to get good results, of course. The training process of drumming while singing is much more versatile than practicing with just one instrument. The main point is to be aware of where to focus your attention in each point of the training. Without this knowledge you might end up wasting your time.</p>	
Keywords	Coordination, drums, singing

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuskysymykset	2
1.2	Työmenetelmä	2
2	Käsitteitä	3
3	Tunnettuja alalla toimivia laulavia rumpaleita	5
4	Oma tausta	6
5	Näkemykseni aiheesta	7
5.1	Laulajan ja rumpalin roolit työelämätehtävissä	8
5.2	Dynamiikka ja balanssi	9
5.3	Rytmiikka	9
5.4	Time- ajattelu	10
6	Videon analysointi	10
6.1	Laulun opettelu	11
6.2	Komppaaminen	12
6.2.1	Kompit	12
6.3	Komppaamisen ja laulun yhteensovittaminen	14
7	Pohdinta	15
	Lähteet	17
	Liitteet	

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö käsittelee rumpujen soittamista ja laulamista. Tarkoituksena on pureutua etenkin näiden yhtäaikaiseen suorittamiseen, sen tuottamiin haasteisiin ja tapoihin ratkaista ongelmatilanteita. Idea työhön syntyi omasta työelämästäni, jossa olen laulanut ja soittanut rumpuja jo vuosikaudet. Laulaminen ja rumpujensoitto nähdään tässä opinnäytteessä lähes koko ajan yhtä aikaa tapahtuvana toimintana. Tämän vuoksi sana ”yhtäaikainen” tai ”yhtäaikaisuus” ovat keskeisiä käsitteitä työssäni ja ne toistuvat koko työssäni useaan otteeseen. Lisäksi työssäni esiintyy jonkin verran englanninkielisiä käsitteitä, jotka ovat hyvin yleisiä etenkin rumpujen soitosta puhuttaessa.

Päädyin tekemään opinnäytteeni tästä aiheesta, koska en ole aiemmin pysähtynyt miettimään omaa tekemistäni laulajana ja soittajana osana muuta bändisoittoa. Halusin saada aikaiseksi jäsennellyn kokonaisuuden, joka auttaisi itseäni tiedostamaan, millainen toimintatapani on muusikkona ja kuinka voisin kehittää itseäni siinä. Tästä toivon olevan apua niin itselleni kuin muille, jotka pohdiskelevat soiton ja laulun yhtäaikaisuutta.

Soiton ja laulun yhtäaikaisuutta on tutkittu muuallakin. Lähteitä etsiessäni, löysin Milla Heinosen (2011) tekemän opinnäytetyön, joka käsittelee laulamisen ja bassonsoiton yhtäaikaisuutta. Työssään Heinonen käsittelee yhtäaikaisuuden rytmisiä haasteita ja on tehnyt rytmisiä harjoitteita laululle ja bassolle. Harjoitteiden tarkoitus on muovata muusikon motorisia kykyjä yhtäaikaisen soiton ja laulun sujuvuuden edistämiseksi. (Heinonen 2011, 1.)

Muusikon työssä nykypäivänä on paljon hyötyä, jos on laulutaitoinen soittaja. Monenlaisissa työtilaisuuksissa on hyödyllistä, jos kykenee laulamaan stemmoja ja toimimaan myös solistina. Jos soiton ohella osaa laulaa hyvin, on sillä usein myös positiivinen vaikutus työllistymismahdollisuuksiin.

Työssäni lähestyn aihetta analysoimalla omaa harjoitteluani ja esiintymistäni. Olen valinnut videoitavaksi yhden kappaleen (liite 1), joka mielestäni sisältää laulavalle rumpalille tyypillisiä haasteita. Videolla valmistelen kappaleen keikkaa varten harjoitusvaihe kerrallaan. Siinä nähdään myös kuvaa esiintymistilanteesta ensimmäisiltä kerroilta.

1.1 Tutkimuskysymykset

Mitkä ovat yleisimmät haasteet laulavan rumpalin tehtävissä?

Millä tavoin ne ratkaistaan?

Mitä kannattaa säilyttää ja mitä jättää pois rummuista/laulusta?

Mikä on tärkeintä yleisen sujuvuuden kannalta?

1.2 Työmenetelmä

Olen valmistellut ystäväni Pauli Halmeen kanssa videon, jossa harjoittelen laulamaan ja soittamaan rummuilla Gavin Degraw -nimisen artistin kappaleen *"I don't want to be"*. Videolla näytetään eri harjoittelun vaiheita ja niistä koostuva eräänlainen harjoittelun kaari, jonka omalla kohdallani olen havainnut hyväksi tavaksi uuden ohjelmiston omaksumisessa. Videolla ei nähdä täydellistä suoriutumista, koska se on kuvaus tilanteesta, jossa oikeasti en vielä osaa kappaletta kovin hyvin.

Ryhtyessäni tekemään videota, minulla oli tiedossani vain siinä esitettävä kappale ja tarkoitukseni oli saada aikaiseksi opetusvideon kaltainen kokonaisuus harjoitteluprosessista. Mitään tarkempaa käsikirjoitusta ei ollut. Kuvasimme Paulin kanssa aluksi pidempiä pätkiä harjoittelustani ja katselimme niistä, mikä voisi olla käyttökelpoista materiaalia lopputulosta silmällä pitäen. Päädyimme kuitenkin koko kappaleen sijasta videoimaan harjoittelunvaiheita vain ensimmäisestä säkeistöstä, kertosäkeestä, kappaleen C- osasta ja Interlude- osasta kertosäkeen ja C- osan välillä. Tämä siksi, että videon sisällöstä olisi tullut liian pitkä ja itseään toistava.

Toteutimme kuvaamisen älypuhelimien videokameralla. Kameran telineenä toimi kitaran kapo ja rumpulaatikot. Äänen taltioinnin suhteen emme olleet niin vaatimattomia. Pauli toi harjoitustiloihin mukanaan mikrofoneja ja etuasteen, joiden avulla saimme äänen laadun paremmaksi ja laulun balanssiin rumpusetin kanssa. Harjoitusvaiheista

ensimmäinen on tosin kuvattu suoraan tietokoneen sisäisellä kameralla. Esiintymislanteessa äänitaltio on otettu miksauspöydästä ja kuvaaminen tapahtui samalla kameralla, kuin harjoitusvaiheessa.

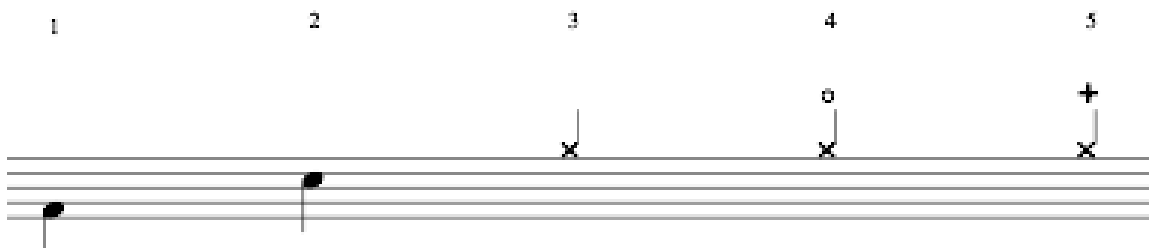
Analysoimalla videon sisältämiä harjoittelun vaiheita ja purkamalla niiden mukanaan tuomia haasteita pienempiin palasiin, pyrin valottamaan sitä, mitä laulavan rumpalin tehtävä pitää sisällään. En käy analyysissäni läpi kappaletta jokaista pientä yksityiskohtaa, vaan nostan esille asioita, jotka ovat tärkeitä koko harjoitteluprosessin kannalta.

2 Käsitteitä

Rumpunotaatio

Rumpunotaatiosta on olemassa monenlaisia versioita. Tämän työn rumpunotaation ymmärtämiseen tarvittavat merkintätavat ovat seuraavat.

1. Bassorumpu
2. Virvelirumpu eli snare
3. Hi-hat / symbaali
4. Hi-hat aukaisu
5. Hi-hatin sulkeminen

Kuvio 1. Rumpunotaatio

Groove

Sanalla groove tarkoitetaan yleensä sellaista yhteissoiton tilaa, missä kahden tai useamman soittajan yhteissoitto toimii tavalla, joka aiheuttaa tanssimista ja hyvää meininkiä yleisön ja soittajien kesken. Jos musiikki groovaa, on tilassa aistittavissa tietynlaista musiikillista hurmosta. Groove-sanalla voidaan myös tarkoittaa yksittäistä rumpukompia. (Moore 2010, 7.)

Ghost

Ghostilla tarkoitetaan haamuiskua, jonka tehtävä on usein täydentää rumpukompia.

Time

Tällä tarkoitetaan musiikin sykettä, eli tempoa. Rumpalin tärkeimpiä tehtäviä bändisoirossa on pitää hyvä ja tasainen time, johon muiden bändin soittajien on hyvä nojata (Rautiainen 2006, 74).

Dynamiikka

Dynamiikalla tarkoitetaan äänen voimakkuuden vaihteluja siihen käytettävissä olevilla voimavaroilla (Dynamiikka 2014, www.).

Balanssi

Balanssi eli tasapaino (engl. balance). Tässä työssä käsitellään enimmäkseen rumpujen ja laulamisen keskinäistä balanssia, sekä rumpusetin omaa balanssia.

Motoriikka

Motoriikalla tarkoitetaan liikettä ja liiketoimintoja (Motoriikka 2014, www.).

Tekstissä puhutaan useaan otteeseen motorisesta haastavuudesta. Tällä viitataan vaikeuteen toteuttaa haluttua liikettä koordinaatiokyvyn puutteen takia.

Koordinaatiokyky

Lihaksiston ja hermoston välistä yhteistyötä kutsutaan koordinaatioksi. Rytmii ja tasapaino ovat sen osa-alueita. (Koordinaatio 2010, www.)

Koordinaatiokyky tarkoittaa kykyä hallita useampi tekeminen yhtäaikaaisesti. Tähän päästään harjoittelun avulla, jolloin harjoittelusta liikkeestä tulee automaattinen, motori-

nen toiminto. Esimerkiksi laulava rumpali toistaa komppia niin pitkään, kunnes sen vaatima liike automatisoituu. Tämän jälkeen laulamiseen on helpompaa keskittyä. Koordinaatiokyky vaatii ylläpitämistä ja harjoittelua.

Downbeat

Tahdin vahvoilla osilla esiintyvä bassorummun isku.

Backbeat

Snaren aksentoitu isku tahdin heikoilla osilla. Yleensä 2. ja 4. isku.

Aksentti

Aksentilla tarkoitetaan korostusta. Aksenttimerkillä merkitty nuotti soitetään huomattavasti kovempaa kuin merkkeamaton nuotti.

Rimshot

Rimshotilla tarkoitetaan virvelirummun iskua, jossa kapula osuu yhtä aikaa kalvoon ja rummun kanttiin (Rautiainen 2006,74). Rimshot on äänenvoimakkuudeltaan kovempi ja terävämpi kuin pelkästään kalvoon soitettu isku.

Riffi

Useimmiten kitaralla tai bassolla soitettu tietyn pituinen, itseään toistava kuvio.

Fraseeraus

Tällä tarkoitetaan rytmistä muuntelua, eli tulkintaa.

3 Tunnettuja alalla toimivia laulavia rumpaleita

Tällaista aihetta tutkiessa ei voi sivuuttaa sitä tosiasiaa, että laulavia rumpaleita on ollut populaarimusiikin suurten menestyjien joukossa lukuisia. Näistä esimerkkeinä mainittakoon Ringo Starr (The Beatles), Phil Collins (Genesis), Don Henley (Eagles), Levon Helm (The Band). Listaa voisi vielä jatkaa vielä nuoremman polven edustajilla, kuten Dave Grohl (Nirvana) ja Taylor Hawkins (Foo Fighters). Niin ja onhan meillä suomesakin Remu Aaltonen (Hurriganes).

Katseltuani haastatteluja edellä mainituista artisteista puhumassa laulamista rumpuja soittaessa, löysin niistä yllättävän samankaltaisia ajatuksia, kuin itselläni on. Mielestäni osuvimmat kommentit tulivat Taylor Hawkinsin ja Levon Helmin suusta.

Hawkinsin mielestä laulaessa rumpujen takaa hän on enemmän omalla mukavuusalueellaan, kuin mikrofonia pidellessä ja pyllä pyörittäessä yleisölle. Hän kuitenkin myöntää, että rumpujen soitto vaikuttaa hänen laulufraseeraukseen mm. lyhentämällä äänten pituuksia vartalon hytkyessä kompian tahtiin. (Hawkins 2010, youtube-video)

Levon Helm puolestaan kiteyttää asian lyhyesti ja ytimekkäästi:

"I know that my keywords are gonna fall on the downbeat most of the time. The answer words are gonna fall on the backbeat most of the time. And i'm gonna count time with my right hand..." . (Helm 1992, Levon Helm - on singing while drumming, kohta "0:20")

Siinä onkin tiivistettynä oikein lyhyesti ja ytimekkäästi koko juoni. Tosin kompit ovat monesti vähän monimutkaisempia, kuin pelkän downbeatin ja backbeatin sisältävä peruskomppi. Haastetta laulavalle rumpalille tuo komppaus, jossa bassorummulla on monimutkaisempi kuvio tai snare ei soitaakaan perinteistä backbeattia.

4 Oma tausta

Olen puuhailut musiikin parissa lapsesta asti. Rumpujen soiton aloitin 11-vuotiaana, mutta sitä ennen olin käynyt pianotunneilla ja soittanut saksofonia pari vuotta musiikki- luokalla. Olen myös laulanut kuoroissa ja solistina erinäisissä tilanteissa lapsuudesta asti. Rumpujen soiton ja laulamisen yhtäaikaiseen tekemiseen sain ensi kosketukset yläasteikäisenä Re-minded -bändissä rumpalin ja taustalaulajan ominaisuudessa. Se oli ensimmäisiä bändejä, jossa soitin ja tein musiikkia. Sijoituimme kyseisen bändin kanssa paikallisissa bändikisoissa hyvin ja teimme keikkoja eri puolella Suomea.

Rumpujen soitosta ja yhtäaikaisesta laulamista tuli itselleni tuttua, kun liityin vuonna 2006 Sputnik-orkesteriin ja aloin tekemään keikkoja työkseni. Sputnik oli aluksi ihan puhdas neljähenkinen tanssiorkesteri, joka säästi useita eri iskelmäartisteja (mm. Isto

Hiltunen, Anna Hanski, Suvi Teräsniiska) ja teki siinä ohessa keikkoja ihan bändin omin voimin eri puolilla Suomea sekä laivoilla. Toimin rumpalin roolin lisäksi taustalaulajana näiden artistien seteissä ja aloin itsevarmuuden lisääntyessä ottamaan omia laulubiisejä myös Sputnikin omiin setteihin.

Ensimmäinen kappale, jonka opettelin Sputnikissa laulamaan, oli Egotrippi –yhtyeen kappale ”*Matkustaja*”. Se oli aika vaikea jo pelkän lauluosuuden puolesta ja minulla kesti oman aikansa, että sain sen toimimaan yhdessä rumpujen kanssa edes kohtuullisesti. Vaikka tämä ei ollut ehkä paras kappale opeteltavaksi tuossa vaiheessa, oli koko prosessi minulle opettavainen. Jo tuolloin osasin kyllä aavistaa, että soittaminen ja laulaminen yhtäaikaisesti on haastavampaa, kuin joko soittaminen tai laulaminen yksittäisenä suorituksena. Mutta mitä nuo haasteet sitten olisivat? ”*Matkustaja*” –kappaleen muutama otteeseen keikalla tyrityäni ja viimein sen opittuani, tajusin, mihin huomio tulee kiinnittää hyvän bändisoiton ja laulusuorituksen aikaansaamiseksi.

Olen soittanut ja laulanut Sputnikissa nykyisin noin kahdeksan vuotta ja lauluvastuuta on tullut paljon lisää. Tanssikeikat ovat vaihtuneet bilekeikkoihin ja jäseniä on edelleen neljä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että keikat ovat lyhyempiä ja intensiivisempiä vetoja, joissa lauluvastuu on kaikilla jäsenillä. Olen laulanut ja soittanut yhtäaikaisesti myös muissa kokoonpanoissa, mutta Sputnik on säilynyt vakituisimpana työpaikkani. Viime vuosina olen myös ollut mukana muutamissa studiosessioissa pelkässä laulajan ominaisuudessa. Tämä on ollut todella opettavaista ja uutta minulle, sillä aiempaa kokemusta studiotyöskentelystä minulla on lähinnä rumpalin näkökulmasta

5 Näkemykseni aiheesta

Koska työni käsittelee omaa tekemistäni osana bändiä, koen aiheen aika henkilökohtaiseksi. Tämän työn lukijan on hyvä ymmärtää edes vähän siitä, millainen näkemys minulla on työstäni. Puhun työssäni paljon itsestäni laulavana rumpalina. Tämä voi olla vähän harhaan johtava käsite, sillä olen ensisijaisesti rumpali, joka laulaa. Rummut on pääinstrumenttini, jota olen opiskellut vuosia. Laulamista en ole opiskellut paljoa ja tässä opinnäytetyössäni esittämäni näkemykset siitä, voivat nostattaa koulutettujen laula-

jien karvat pystyyn. Siksi en käsittele laulamista niin syvällisesti. Olen koonnut tähän lukuun tärkeimmät ajatukset, jotka on hyvä pitää mielessä tehtävissäni.

5.1 Laulajan ja rumpalin roolit työelämätehtävissä

Laulajan ja rumpalin roolit bändisoitossa ovat hyvin erilaiset. Siksi onkin hyvä tiedostaa, millaisia ne ovat ja miten niitä pitäisi sovittaa yhteen oikean tunnetason saavuttamiseksi. Tällaisesta jäsentelystä on paljon hyötyä esiinnyttäessä erilaisissa tilanteissa ja opeteltaessa uutta ohjelmistoa. Juuri dynamiikan ja balanssin suhteen on paljon helpompaa rakentaa toimiva kokonaisuus, kun on selkeä näkemys siitä, millainen rooli rumpalilaulajalla bändissä on.

Rumpalia pidetään yleensä bändin pomona, joka määrää tahdin ja pitää rytmiryhmän aisoissa. Myös laulaja tukeutuu paljon rumpalin pitämään tempoon, mutta toisinaan tulkinta voi liikkua tämän tempon ulkopuolella. Laulajan roolina onkin monesti olla herkempi, tekstiin ja tunnelmaan sitoutunut tunteiden tulkki, joskin myös johtajamainen rumpalin tavoin. Miten sitten yhdistää nämä roolit niin, että ne eivät sotkisi toistensa tärkeimpiä ominaisuuksia bändin toiminnan kannalta?

Kun asiaa pohtii rumpalin näkökulmasta, on selkeää, että rytmisen päällikkyys ja jämäkyys on säilytettävä siitä yhtään tinkimättä. Tilaa on tietenkin annettava laulusuoritukselle niin rumpujen äänen voimakkuuden, kuin soiton määrän suhteen. Soiton määrällä tarkoitan, kuinka paljon "tavaraa" kompin tulisi sisältää. Jos komppi sisältää esim. virvelin ghost -lyöntejä, jotka tuovat komppiin hieman maustetta, voivat ne yhtäaikaisen laulusuorituksen kanssa olla joko liian vaikeita toteuttaa motorisesti tai ne eivät vaan ole oleellisia selkeän kokonaisuuden kannalta ja ne kannattaa jättää pois.

On selvää, että nämä kaksi roolia yhdistettynä yhden ihmisen tekemisessä eivät anna samanlaista vapautta tekemiseen kuin pelkkä rumpujen soitto tai laulu yksittäisenä suorituksena. Tulkinnan vapaus laulusuorituksessa on kovin rajallista ja rumpukompauksen varmuus voi järkkäytyä, jos keskittyminen ei ole suunnattu oikeisiin asioihin. Tietenkin varmuutta tulee lisää toistojen myötä, jolloin koko ulosannista tulee ilmavampi. Pääajatuksen pitäisi kuitenkin olla siinä, että rumpujen soitto ei häiritsisi laulusuoritusta, eikä laulusuoritus rumpujen komppaamista. Silti tavoitteena olisi saada aikaiseksi rytmisesti jämäkkä rumpusäestys ja siitä irrallaan oleva laulusuoritus. Tähän pääsemiseksi

si on erittäin tärkeää olla tietoinen sekä rumpukomppauksen että laulun rytmikasta sekä niiden yhdistämisen haasteista.

5.2 Dynamiikka ja balanssi

Rumpuja soittaessa ja laulaessa yhtäaikaisesti on tärkeää saada komppauksen ja laulun volyymin keskenään hyvään balanssiin. En tarkoita, että laulun volyymin pitäisi haastaa rummut akustisesti, vaan että rumpujen ei tulisi liiaksi jyrätä laulua alleen. Jos laulumikrofonista vuotaa rumpujen soittoa, eikä äänimies saa laulusuoritusta esiin rumpujen volyymin takia, tästä tulee esiintyessä pahan kuuloista. Lisäksi balansoiminen on tärkeää ergonomian kannalta. Rumpuja soittaessa lauluasento on jo valmiiksi haastava. Kun rumpuja soittaa kovaa, asento huononee entisestään, koska siitä häviää laulamiseksi tärkeä rentous. Vaikka ääni riittäisikin kilpailemaan rumpujen volyymin kanssa, tulee laulusta helposti puristavan kuuloista ja kireää yläkropan ollessa jäykkä ja hengästynyt raskaasta soittamisesta.

Siksi onkin tärkeää tutkiskella omaa liikehdintää rumpuja soittaessa. Lisäksi kannattaa miettiä, miten tämä mahdollisesti vaikuttaa laulamisen herkkyyteen. Tiedostamalla tällaiset tekijät, on helpompaa balansoida rumpujen soitto itselle luontaisen lauluvoimakkuuden mukaiseksi.

Laulun voimakkuus voi vaihdella yhden kappaleen aikana paljon, riippuen äänialasta ja äänenmuodostuksesta. Harjoitteluvaiheessa onkin hyvä huomioida oman laulusuorituksen dynamiikka ja miettiä rumpusetin dynamiikka ja yleinen äänenvoimakkuus sen mukaiseksi. Se kannattaa tehdä kuitenkin niin, että rumpusetin dynaamiset vaihtelut tapahtuvat pääsääntöisesti kappaleen osien vaihtuessa, eikä laulufraasien mukaisesti, esim. A-osa hiljaa, B-osa kovempaa. Dynaamiset vaihtelut rummuilla on hyvä tehdä selkeästi ja niiden pieni liioittelu on monesti hyvin toimiva ratkaisu esiintymistilanteessa koko bändin dynamiikan kannalta.

5.3 Rytmikka

Rytmikka on avainasemassa harjoittelussa. Kyseessä ei ole pelkästään rumpukompin sisältämä rytmikka, vaan rumpukompin ja laulurytmiikan päällekkäisyys ja sen aiheuttamat koordinaatiokykyä haastavat tekijät. Rumpukompin sisältämä rytmikka useimmi-

ten toistaa itseään tietyn tahtimäärän sisällä. Laulurytmiikka taas perustuu tekstiin ja melodiaan, ja siksi sen rytmi on liikkuvampi näistä kahdesta. Laulurytmiikka voi olla samankaltainen kappaleen sisällä toistuvissa eri osissa, mutta juuri tekstin aiheuttamat pienet rytmiset muutokset voivat aiheuttaa jokaiseen säkeistöön ja kertosäkeistöön omat ongelmakohtansa soviteltaessa niitä rumpukompin rytmiikkaan.

Rytmissen päällekkäisyyden aiheuttamat haasteet ja niiden tiedostaminen jo harjoittelun alkuvaiheessa, nopeuttavat huomattavasti kokonaisuuden omaksumista. Kun komppaus ja laulu ovat ensin erikseen opeteltu kuntoon, alkaa niiden yhteen liittäminen. Tällä tarkoitan sitä, että kappaletta käydään osa osalta läpi laulaen ja rummuttaen yhtäaikaista. Näin saadaan selville haasteellisimmat paikat laulurytmin ja komppirytmien päällekkäisyydestä. Tällainen paikka voisi olla esimerkiksi sellainen, jossa peruskompissa bassorummun rytmi sisältää tiheitä iskuja ja yhtäaikaista laulun rytmi on synkopoivaa.

5.4 Time- ajattelu

Laulusuorituksen ja sen komppaamisen yhteissuoritus vaatii paljon motorisesti. Samalla voi unohtua yksi tärkeimmistä bändisoiton tekijöistä: tempo ja siinä pysyminen, eli time. Aiheesta voi löytyä muitakin näkemyksiä, mutta tietääkseni aika yleinen tapa lähestyä time -ajattelua, on kiinnittää huomio tasaista, tiheämpää sykettä soittavalle vahvemmalle kädelle. Omassa tapauksessani se on oikea. Siirtämällä ajatukset tälle usein hi-hattia tai ride -symbaalia soittavalle kädelle on helpompaa rakentaa koko laulu ja soittoakseli sen varaan, kuin ajatella timea esimerkiksi bassorummun ja snaren kautta.

6 Videon analysointi

Videolla harjoittelemani kappale on Gavin Degraw -nimisen artistin kappale ”*I don't want to be*”. Valitsin juuri tämän kappaleen, koska siinä on paljon hyviä esimerkkejä, millaisia haasteita laulava rumpali kohtaa tehtävissään usein. Yleiseltä tunnelmaltaan koko kappale on intensiivinen ja energinen. Intensiivisen tunnelman kappaleelle antaa mielestäni nimenomaan rumpujen ja laulun tiheä, 16-osaan pohjautuva rytmiikka. Eri-

tyisesti kappaleen säkeistöissä, yhdessä kitaran ja basson itseään toistavan riffin kanssa, tämä luo erittäin odottavan tunnelman, joka sitten kertosäkeistössä purkautuu selkeään sointukiertoon ja harvempaan komppaustyyliin bändin osalta. Laulun tiheä rytmien ”tikkaaminen” ei lakkaa.

6.1 Laulun opettelu

Videon ensimmäisessä osiossa harjoittelen laulamaan ”*I don't want to be*” -kappaleen. Tästä pitäisi aina aloittaa uuden kappaleen harjoittelu. Mitä nopeammin laulun tekstin ja melodian osaa ulkoa, sen helpompaa on opetella säestämään itseään soittimella kuin soittimella. Yhtä aikaa soitettaessa ja laulaessa varsinkin laulun sanojen muistaminen on hankalaa, vaikka sanat pelkästään laulamalla sujuisivatkin ulkoa. Tässä vaiheessa onkin hyvä myöntää, että videolla nähtävä laulun harjoitteluosuus on teknisistä syistä nauhoitettu jälkeen päin muuhun videon harjoitussisältöön verrattuna. Siksi laulaminen luonnistuu vähän paremmin, ja vieläpä kitaraa samalla soittaen.

I don't want to be -biisin lauluosio on haastava. Siinä on tiheä sanarytmi, joka pohjautuu paljolti 16-osiin. Tämä yhdessä englanninkielisen tekstin kanssa vaatii toistoja. Lausumista kannattaa tarkistella alkuperäisestä versiosta. Kuitenkin rumpujen ollessa säestyssoittimena kiinnittäisin aluksi enemmän huomiota, kuinka laulun sanarytmi käyttäytyy. Rytmien tiedostamisesta on paljon apua, kun aloitetaan harjoittelemaan laulamista yhtä aikaa rumpujen soiton kanssa. Lisäksi laulun sanojen muistamista helpottaa niiden tavuttaminen rytmin mukaisesti. Kun laulamista ja rumpujen komppaamista aletaan harjoitella yhtä aikaa, paljastuu rytmisen päällekkäisyyden kannalta motorisesti haastavimmat paikat. Harjoitellessa näitä paikkoja niissä esiintyvistä sanojen tavuista tulee tunnuksenomaisia merkkipaikkoja, joista on pian helppo muistaa koko seuraava lause.

Kappaleen alkuperäinen sävellaji oli minulle vähän liian korkea laulettavaksi. Päädyin pudottamaan sävellajia yhdellä kokonaisella sävelaskeleella. Sävellaji tuntui aluksi kiireältä, mutta tiedostan omaa äänialaani sen verran, että keikalla rumpuja soittaessani yhtäaikaisesti pystyisin laulamaan sen juuri kappaleen tunnelmalle sopivalla tavalla, puristamalla vähän rosoisesti korkeimmat paikat. Lisäksi rumpujen takaa laulettaessa on hyvä, että ääni tulee kovaa ja korkealta silloin, kun kompataan symbaaliin ja tunnelma on rock.

6.2 Komppaaminen

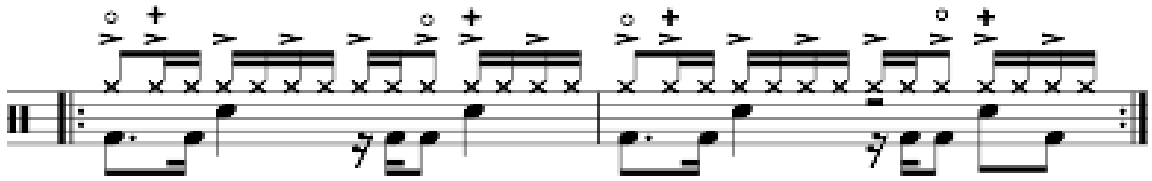
Rumpujen komppaus ”I don't want to be”- kappaleessa vaihtelee kappaleen jokaisessa kolmessa osassa. Kompeissa ei ole rumpalille sinänsä mitään kovin haastavaa, mutta on syytä tiedostaa niiden sisältö yksityiskohtaisesti, jotta yhtäaikaisen laulamisen aiheuttamat hankalat paikat voi tarkistaa nopeasti ja vaivattomasti.

Vaikka kappale on tunnelmaltaan tiivis ja energinen, on se tempoltaan yllättävän hidas. Tässä on koko kappaleen toimivuuden kannalta rumpalille ehkä suurin haaste; saada komppaus lepäämään alusta loppuun. Omalla kohdallani myönnettäköön, että ihan näin ei ensimmäisillä esiintymiskerroilla käynyt. Tietenkin on varsin yleinen ilmiö, että esiintymistilanteessa tempot ovat monesti vähän kireämpiä kuin alkuperäisissä levyversioissa. Omassa tilanteessani syynä lienee ollut pienoinen jännitys yhtäaikaisen laulusuorituksen sujuvuudesta, jolloin seurauksena saattoi olla komppauksen timen kiristyminen.

Jotta komppaus saataisiin lepäämään, on hyvä keskittää time -ajatus johonkin yhteen sykettä säännöllisesti soittavaan raajaan. Itselläni, ja tietääkseni monella muullakin rumpalilla, se on vahvempi käsi. Tässä tapauksessa se on oikea. Oikean käden tehtävä kompatessa on useimmiten hi-hatin ja symbaalin soittaminen. Näin ollen sen soittaman tasaisen sykkeen varaan on helppo rakentaa koko ulosanti.

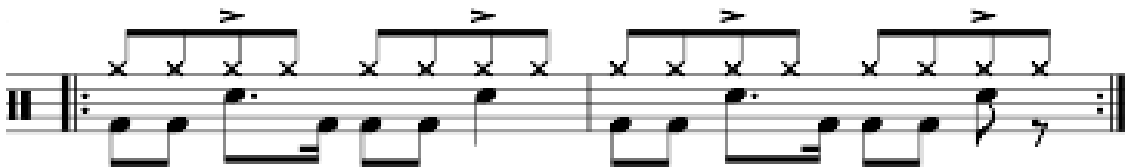
6.2.1 Kompit

Kappaleen säkeistöissä on 16-osapohjainen hi-hattin soitettava komppi. Haastetta siihen tuovat tahdin ensimmäisen ja kolmannen iskun heikolla osalla soitettavat hi-hat symbaalien avaukset. Snare on osaltaan perusbackbeatin roolissa. Bassorummun kuvio on kahden tahdin mittainen, tosin toinen tahti eroaa ensimmäisestä vain yhdellä iskulla. Tämä isku on aluksi vaikea muistaa sovittaessa laulua komppiin.

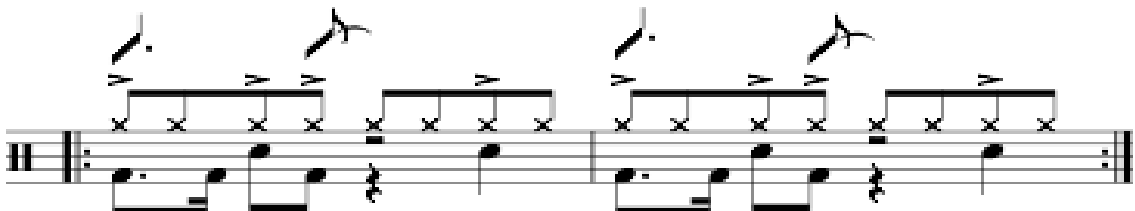
Kuvio 2. Tältä näyttää säkeistössä soitettu rumpukomppi.

Kertosäkeistössä on yksinkertainen symbaaliin soitettava 8-osakomppi. Bassorumpu soittaa tahdin ensimmäiselle iskulle kaksi 8-osaiskua, vahvalle ja heikolle osalle. Sama tapahtuu tahdin kolmannella iskulla, joskin siihen sisältyy bassorummulla valmistava ghost-isku, joka tapahtuu tahdin toisen iskun viimeisellä 16-osalla. Snare soittaa backbeattia normaalisti.

Kuvio 3. Kertosäkeistössä komppaus muuttuu 8-osa pohjaiseksi

Kappaleen C-osaan siirtyvässä interlude -osassa komppataan puoliksi avonaiseen hi-hattiin merkatien bändin soittamat iskut tahdin ensimmäisellä iskulla ja toisen iskun heikolla osalla.

Kuvio 4. Nuottiviivaston yläpuolella näkyy muun komppiryhmän soittamat iskut.

C-osassa komppaus säilyy melko samanlaisena, joskin hi-hat sulkeutuu, tehden näin tilaa mukaan tulevalle laululle. Tahdin toisen ja neljännen iskun snare -lyönneille tulee seuraksi isku tahdin toisen iskun viimeiselle 16-osalle.

Kuvio 5. C- osassa soitettava komppi näyttää tältä.

6.3 Komppaamisen ja laulun yhteensovittaminen

Laulun ja komppauksen yhteensovittamista voi lähestyä monella tavalla. Videollani näistä näkyy muutama esimerkki, joissa helpotan komppaamista poistamalla siitä elementtejä, jotka vaikeuttavat yhtäaikaista laulamista. Sanarytmin sovittamista komppaukseen voi myös helpottaa jättämällä vaikkapa melodian pois, jos se on vaativa. Tässä on vain muutama esimerkki tavoista, joilla voidaan aluksi helpottaa yhtäaikaista sooritamista.

Kun laulu ja komppaaminen alkavat sujumaan yhdessä ja rytminen varmuus lisääntyy, on helpompaa suunnata keskittyminen muihin tekijöihin, kuten dynamiikkaan, balanssiin ja yleiseen grooveen. Jo laulua opetellessa kävi selväksi, miten ääneni käyttäytyy tässä kappaleessa ja kuinka kovaa joudun puristamaan korkeimmat paikat. Yritän ”säätää” rumpujen äänenvoimakkuuden ja dynaamiset vaihtelut sellaiselle tasolle, että ne eivät vaikuta laulusuorituksen puhtauteen. Jos komppaamisessa on liian kova meininki ja ylävartalo liikkuu liaksi kompoin tahdissa, on laulaminen varsinkin matalammissa äänissä vaikea saada asettumaan. Kun asetan itselleni tällaiset dynamiikkasäännöt jo harjoitteluvaiheessa, helpottavat ne varsinkin ensimmäisissä esiintymistilanteissa. Pian rumpujen äänenvoimakkuus ja dynaamiset vaihtelut muuttuvat kappalekohtaiseksi automaatioksi, jota ei tarvitse erikseen miettiä.

Dynamiikkaa ja balanssia miettiessä on myös hyvä uhrata pieni hetki mikrofoni-tekniikalle. Koska soittoasento ja soiton äänenvoimakkuus vaikuttavat laulamiseen ja laulu-

asentoon, on hyvä tiedostaa, miltä etäisyydeltä missäkin kohtaa mikrofoniin lauletaan tasaisen ulosannin saavuttamiseksi. Osaltaan nämä, yhdessä dynamiikkasääntöjen kanssa, luovat kappaleen yleiselle ulosannille hyvät lähtökohdat. Toistojen myötä näistä muodostuu itselle eräänlainen mielikuva, joka on helppo yhdistää kyseiseen kappaleeseen ja sen esitystapaan.

Komppaamisen osalta on myös tärkeä tehdä itselleen selväksi, soittaako backbeatin rimshottina vai ihan normaalisti snaren kalvon keskelle. Komppaus kuulostaa helposti epätasaiselta, jos backbeat ei ole äänenlaadultaan tasainen. Rimshot on vaikeampi saada aikaiseksi kuin keskelle kalvoa soitettu isku. Se on myös äänenvoimakkuudeltaan kovempi ja terävämpi. Yhtä aikaa lauletaessa tällaiselle asialle ei välttämättä riitä huomiota, ellei asiasta ole päätetty jo harjoitteluvaiheessa. Monen kappaleen kohdalla olen päätenyt soittamaan backbeatin säkeistöissä kalvoon ja kertosaäkeistöissä rimshottina. Näin toimin tässäkin kappaleessa juurikin siitä syystä, että säkeistöissä on hyvä soittaa hiljempaa ja rimshot on vaikeampi soittaa tiheään laulurytmin kanssa. Lisäksi kertosaäkeeseen mentäessä lisäämällä rimshotin saa komppiin mukavasti tehoa.

Omaa laulusuoritusta on mielestäni tärkeää tarkastella jälkeenpäin etenkin lausumisen ja fraseerauksen kannalta kuuntelemalla alkuperäistä versioita. Saattaa olla, että motoristen haasteiden kanssa painittaessa laulamiseen on tullut tahattomia muutoksia, jotka tekevät suorituksesta erilaisen. Itselleni kävi juuri näin. Videota jälkikäteen katsellessani ja verratessa sitä alkuperäiseen versioon, huomasin eroavaisuuksia fraseerauksessa. Tein saman rytmisen muutoksen lähes aina fraasien alussa esiintyviin *"I don't need to be"* - tai *"I don't have to be"* - lausahduksiin. Lausumisessa huomasin parannettavaa etenkin niissä paikoissa, missä sanarytmi on tiheää. Tietenkin suomalaisena on vaikeampi saada englanninkielen lausuminen kuulostamaan autenttiselta, mutta siihen pitäisi kuitenkin tähdätä.

7 Pohdinta

Ryhtyessäni tekemään tämän työn perustana käytettävää videota (liite 1) olin aika varma millainen siitä tulisi ja mitä siitä kertoisin. Minulla oli omasta mielestäni selkeä ajatus rutiineistani uuden ohjelmiston harjoittelussa ja ajattelin, että tähän on help-

poa. Videota katsellessa ja editoidessa alkoi siitä sitten löytyä aika paljon kaikenlaista, mistä en oikein pitänyt ja välillä teki mieli luopua koko hankkeesta.

Halusin alunperin tehdä opinnäytetyöni tästä aiheesta juurikin siitä syystä, että saisin selvitettyä millainen on toimintatapani uuden ohjelmiston harjoittelussa. Mikä siinä on hyvää ja mitä voisin vielä parantaa? Ammattimuusikkona toimiessani kappaleiden harjoitteluun ei jää liikaa aikaa, varsinkaan keikkatahdin ollessa tiivis. Kun omaksuttavaa on sekä laulussa että soitossa, on prosessi tuplasti haastavampi. Tällaisessa tapauksessa pitäisi olla hyvin selvillä siitä, millainen on tehokas tapa harjoitella.

Hyvään tulokseen tietysti päästään vain harjoittelemalla ahkerasti, se on selvää, mutta ollessa kyse yhtäaikaisesta rumpujensoitosta ja laulamisesta harjoitteluprosessi on niin moniulotteinen, että on ensisijaisen tärkeää tiedostaa, mihin keskittyminen tulisi suunnata missäkin harjoittelun vaiheessa. Ilman tätä tiedostamista voi päätyä tuhlaamaan aikaansa toistelemalla samoja virheitä kerrasta toiseen.

Ehkä työtäni voisi syventää nimenomaan keskittymiskykyä ja aivotoimintaa tutkimalla. Kuinka aivot toimivat motorisesti haastavassa tilanteessa, kuten soittaessa ja laulaessa yhtäaikaisesti? Tähän olisi mielenkiintoista saada vastauksia muusikon näkökulmasta.

Jälkikäteen voi ainakin sanoa, että olen tämän työn jälkeen vähän viisaampi harjoittelija. Katsellessa omaa toimintaa videolta alkaa äkkiä seuraamaan omaa toimintaa hyvin kriittisestä näkökulmasta. Siksi itsensä kuuntelu ja katselu onkin hyvä asia kehittymisen kannalta. Liian ankara ei kuitenkaan saa itselleen olla, vaan pitää yrittää säilyttää tekemisen ilo.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Dynamiikka 2014. Vesa-asiasanasto, hakusanana dynamiikka.
<http://vesa.lib.helsinki.fi/musa/index.html>, (luettu 15.4.2014)

Heinonen Milla 2011. Rytmisiä harjoitteita yhtäaikaisen laulun ja bassonsoiton kehittämiseksi. Metropolia Ammattikorkeakoulu: Opinnäytetyö.

Koordinaatio 2010. <http://www.kookas.fi/articles/read/2058> (22.4.2014)

Moore Stanton 2010. Groove Alchemy. Hudson Music.

Motoriikka 2014. Tohtori.fi -sivusto, hakusana Motoriikka.
<http://www.tohtori.fi/?page=4069997&search=motoriikka> (luettu 22.4.2014).

Rautiainen Tommi 2006. Groove In. Helsinki: Idemco Oy, Riffi- julkaisut.

Audiovisuaaliset lähteet

Hawkins, Taylor 2010. Taylor Hawkins: At Guitar Center - Singing Drummer or Drumming Singer? <http://www.youtube.com/watch?v=NF7Jdk2kY3g> (22.4.2014)

Helm, Levon 1992. Levon Helm on singing while drumming 1992. kohta "0:20". Youtube video
<http://www.youtube.com/watch?v=cdvclqC1DJw> (17.4.2014)

Videoliite

Raita 1. 5.36 minuuttia kestävä harjoittelunäyte. Näytteessä harjoittelen uutta ohjelmistoa ja esitän sitä keikalla.

Theseukseen tallennetussa kirjallisessa raportissa ei ole äänitelliitettä mukana.